

Wstęp

Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo, mający 1980 km długości, jest najdłuższym szlakiem rowerowym w Polsce. Przebiega przez pięć województw leżących we wschodniej części kraju: warmińsko-mazurskie, podlaskie, lubelskie, podkarpackie oraz świętokrzyskie. Wystarczy popatrzeć na mapę z zaznaczonym przebiegiem szlaku, aby zdać sobie sprawę, jak wiele regionów łączy ta trasa i jak bardzo jest różnorodna krajobrazowo i kulturowo. Pośród krajobrazów nadmorskich i wyżynnych, na pojezierzach, w puszczech i w dużych ośrodkach miejskich, Green Velo pomaga odkryć najpiękniejsze oblicza ziem, które przez wieki zamieszkiwali przedstawiciele różnych wyznań i religii.

Odcinek szlaku pomiędzy Gnojnem a Chełmem pozwala podziwiać krajobrazy ukształtowane przez rzekę Bug, w tym malowniczy Podlaski Przełom Bugu. Po drodze mija się m.in. słynną na całym świecie stadninę koni arabskich w Wygodzie koło Janowa Podlaskiego, nadbużańskie sanktuaria różnych wyznań w Kostomłotach, Kodniu i Jabłecznej, niezwykle, dawniej wielokulturowe miasta Włodawę i Chełm oraz Lasy Sobiborskie – kompleks rozległych lasów i torfowisk, z najliczniejszym w kraju stanowiskiem łągowym żółwia błotnego. Opisywany fragment trasy wiedzie wśród lasów niemal w całości po płaskim terenie, pozwalając cieszyć się czysto rekreacyjną jazdą.

Atrakcje na trasie

OD GNOJNA DO CHEŁMA

Niemirów – Gnojno. Przeprawa promowa znajduje się na wyjątkowo urokliwym odcinku rzeki Bug. Kursujący tu prom pozbawiony jest silnika, a z jednej strony na drugą przesuwa go przewoźnicy.

Wygoda koło Janowa Podlaskiego. Znajduje się tu słynna na całym świecie stadnina koni czystej krwi arabskiej i półkwi angloarabskiej. Stadnina

Przeprawa promowa na Bugu k. Gnojna, fot. J. Gumowski

Stadnina w Wygodzie, fot. J. Gumowski

ny gmach dawnego seminarium, obecnie mieszczący szkołę. Na rynku zachował się motoryzacyjny rarytas: jedna z najstarszych w Polsce stacji benzynowych z oryginalnym ręcznym dystrybutorem paliw firmy Temper Extakt z 1928 r. Kilka kilometrów na południe od Janowa znajduje się pensjonat Uroczysko Zaberek z przeniesionymi tu zabytkowymi drewnianymi budynkami (m.in. kościół, plebania, dwór, wiatrak) dostosowany obecnie do potrzeb hotelowych.

założona w 1817 r. należy do najstarszych w Europie. Najpiękniejsze stajnie – Zegarową i Czołową – zaprojektował w 1. poł. XIX w. znany architekt doby klasycyzmu – Henryk Marconi. Cyklicznie, w sierpniu, odbywa się tu prestiżowa aukcja koni arabskich Pride of Poland. O tym, jak wysoko ceniłone są wierzchowce z Wygody, świadczą sumy, jakie płacą za nie kupujący – ogier El Paso został kupiony w 1981 r. przez Amerykanina Armanda Hammera za milion dolarów.

Janów Podlaski. Niegdyś barwne miasteczko z pozostającym w ruinie otocznym parkiem barokowym pałacem biskupów łuckich z 1770 r. oraz kompleksem budynków gospodarczych. W centrum miejscowości znajduje się okazały barokowy kościół Trójcy Świętej, a bezpośrednio przy nim XVIII-wiecz-

Kostomłoty, Sanktuarium Unitów Podlaskich, fot. J. Gumowski

ników Podlaskich. W pobliżu znajduje się druga, drewniana świątynia, zwana Martyrium Pratułińskim, którą wzniesiono na miejscu cerkwi bronionej przez unitów.

Kostomłoty. W Kostomłotach zachowała się drewniana cerkiew św. Nikity Męczennika z 1631 r. - Sanktuarium Unitów Podlaskich. W cerkwi znajduje się ikonostas z XVII-wieczną ikoną przedstawiającą patrona świątyni. Jedyna w Polsce parafia neounicka jest dziś licznie odwiedzana przez pielgrzymów oraz turystów.

Bazylika w Kodniu, fot. J. Gumowski

Kodeń. Kodeńską bazylikę wybudowano w XVII w. z fundacji księcia Mikołaja Sapiehy. Zachwycają w niej bogate sztukaterie w typie renesansu lubelskiego – unikalnego nurtu architektonicznego wykształconego na Lubelszczyźnie na przełomie XVI i XVII w. Wiernych przyciąga słynący z cudów obraz Matki Bożej Kodeńskiej – Madonny de Guadelupe, który pochodzi z kaplicy papieskiej w Rzymie. Za kościołem, w klasztorze Misjonarzy Oblatów, zorganizowano Muzeum Ornitologiczno-Misyj-

Sanktuarium Prawosławne w Jabłecznej, fot. J. Gumowski

ne. Na uwagę zasługuje znajdująca się w pobliżu późnogotycka kaplica zamkowa.

Jabłeczna. Według legendy to tutaj zatrzymała się pływająca Bugiem ikoną św. Onufrego, wyznaczając miejsce na budowę prawosławnego klasztoru, działającego nieprzerwanie od XV w. W sąsiedztwie, wśród nadbużańskich łąk, znajdują się dwie drewniane kaplice z początku XX w. Co roku, 24 i 25 czerwca, do Jabłecznej przyjeżdżają tysiące wiernych, by uroczystie obchodzić wspomnienie św. Onufrego.

Sławatycze. W Sławatyczach nad Bugiem przyjezdnych witają stojące naprzeciwko siebie dwie świątynie: kościół Matki Boskiej Różańcowej oraz prawosławna cerkiew Opieki Matki Bożej. Przez trzy

Sławatycze, fot. J. Gumowski

ostatnie dni roku po ulicach miejscowości spacerują sławatycy brodacze – przebierańcy z długimi brodami z lnu i w tradycyjnych czapkach z kwiatów. Ponoć spotkanie z nimi przynosi szczęście. Drewniane figury brodaczy znajdują się na rynku. Ze Sławatycz można wybrać się na spływ kajakowy i przyrzyć z bliska nieujarzmionej nadbużańskiej przyrody.

Włodawa. Nadbużańskie miasteczko to miejsce spotkania trzech kultur. Świadcami tej koegzystencji są świątynie: barokowy kościół św. Ludwika z połowy XVIII w., cerkiew prawosławna Narodzenia Najświętszej Marii Panny z XIX w. oraz XVIII-wieczna Wielka Synagoga – jedna z najwspanialszych bożnic na terenie dawnej Rzeczypospolitej, obecnie siedziba Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. We wrześniu odbywa się tu Festiwal Trzech Kultur – cykliczne wydarzenie upamiętniające wielokulturową historię miasta.

Włodawa, fot. M. Tarajko

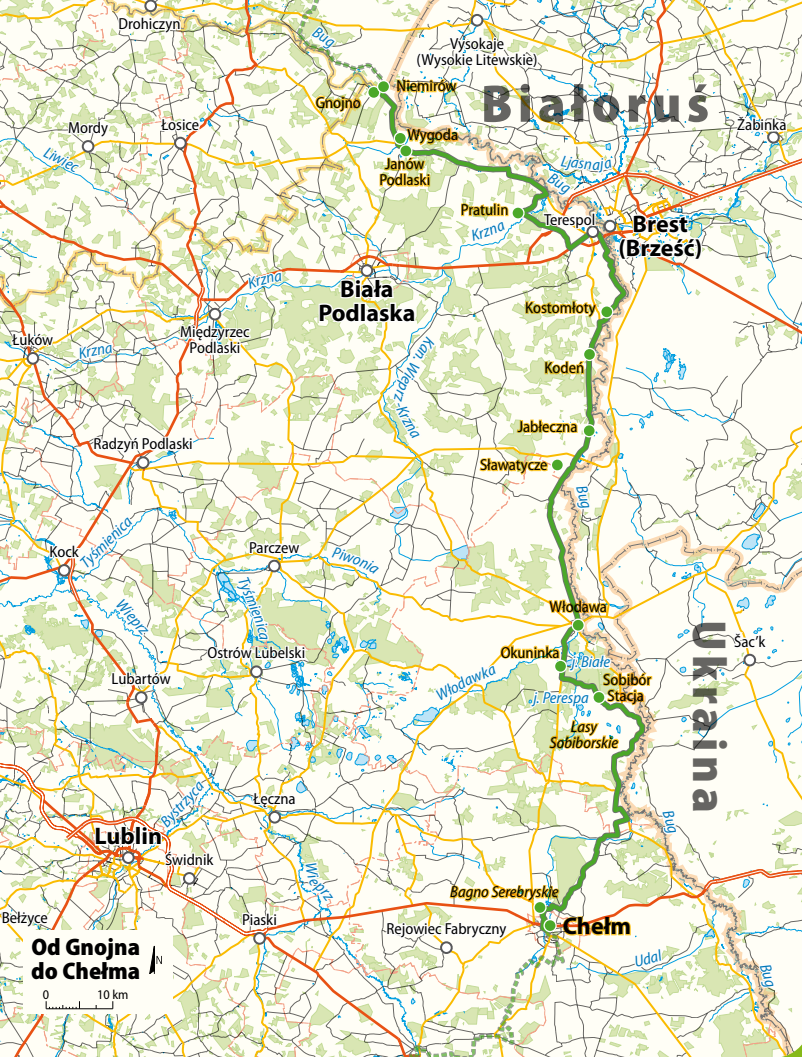

Okuninka. To popularna miejscowość letniskowa nad Jeziorem Białym, oddalona o 7 km na południe od Włodawy. W Okunince ciągle się coś dzieje. Przez kilka letnich miesięcy można odnieść wrażenie, że to miejsce nigdy nie zasypia. Wyjątkowo czyste wody jeziora są doskonałym miejscem do kąpieli, nurkowania oraz pływania łódką.

Okuninka, Jez. Białe, fot. S. Turski

Białoruś

Brest (Brześć)

Biała Podlaska

Ukraina

Od Gnojna do Chełma

Wydawca
 Biuro Projektu – Regionalna Organizacja Turystyczna
 Województwa Świętokrzyskiego
 ul. Ściegiennego 2, 25-033 Kielce
 tel./fax 41 3618057, 41 365 51 82
 rot@swietokrzyskie.travel
 www.rot.swietokrzyskie.travel

Opracowanie
 Amistad Sp. z o.o. – Program PolskaTurystyczna.pl
 pl. Na Groblach 8/2, 31-101 Kraków, tel.: 12 4229922
 e-mail: biuro@polskaturystyczna.pl
 www.polskaturystyczna.pl

ISBN 978-83-7560-166-4

www.greenvelo.pl

Fundusze Europejskie – dla rozwoju Polski Wschodniej
 Projekt finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013

Włodawa. Punkt IT, ul. Partyzantów 25, tel.: 82 5717073, it.wlodawa@gmail.com. FHU Grażka II – punkt IT, Rynek 4, tel.: 82 5722069, grazka.2@wp.pl.

Lasy Sobiborskie. Wśród rozległych Lasów Sobiborskich znajdują się urokliwe jeziora i torfowiska. Najcenniejsze fragmenty tego kompleksu objęto ochroną rezerwatową. Jeden z najciekawszych rezerwatów to „Żółtowie Błota”, utworzony w celu ochrony najliczniejszego w kraju stanowiska lęgowego żółwia błotnego.

Sobibór Stacja. W Lasach Sobiborskich w czasie II wojny światowej znajdował się hitlerowski obóz zagłady Żydów, w którym zginęło ok. 250 tys. osób.

Muzeum Byłego Obozu Zagłady w Sobiborze, fot. S. Turski

W lecie 1943 r. jego więźniowie zorganizowali ucieczkę. Po tym wydarzeniu teren obozu został zrównany z ziemią w celu zatarcia śladów zbrodni. Dziś pamięć o zamordowanych zachowuje Muzeum Byłego Obozu Zagłady w Sobiborze.

Lasy Sobiborskie – Jezioro Perespa, fot. J. Gumowski

Bagno Serebryskie. Znajdujący się w obrębie Chełmskiego Parku Krajobrazowego rezerwat przyrody „Bagno Serebryskie” obejmuje rozległe torfowiska węglanowe. O ich unikalnym charakterze świadczą występujące tu rzadkie i chronione gatunki roślin i zwierząt. Na szczególną uwagę zasługują ptaki, m.in. błotniak popielaty, wodniczka czy kulik wielki.

Chełm. Znakiem rozpoznawczym miasta nad Uherką jest Górkę Chełmską z usytuowaną na wzgórzu barokową bazyliką ukazującą się przybyszom już z daleka. Panoramę miasta i jego okolic można po-

Chełm. Chełmski Ośrodek Informacji Turystycznej, ul. Lubelska 63, tel.: 82 5653667, www.itchełm.pl.

Chełm, fot. J. Gumowski

ja. Przez wieki żyła tu liczna społeczność żydowska – najstarszy nagrobek na chełmskim kirkucie pochodzi z 1442 r. Będąc w Chełmie, koniecznie należy zajrzeć do zabytkowych dziedzińców kredowych – unikatowej pozostałości górnictwa kredowego.

dziwiać z tarasu widokowego dzwonnicy stojącej obok świątyni. Inne cenne zabytki Chełma to m.in. Brama Uściługska, późnobarokowy kościół Rozesłania Apostołów, klasycystyczna cerkiew św. Jana Teologa oraz dawna cerkiew św. Mikołaja.

Bagno Serebryskie, fot. J. Gumowski

WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE WSCHODNI SZLAK ROWEROWY GREEN VELO

Odcinek od Gnojna do Chełma

Łańcuch atrakcji

WWW.GREENVELO.PL

